

UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA
DEPARTAMENTUL PENTRU PREGĂTIREA PERSONALULUI DIDACTIC

Specializarea: ROMÂNĂ - O LIMBĂ STRĂINĂ - ZI și ID – Anul al III-lea, sem. I
ENGLEZĂ/FRANCEZĂ/TEOLOGIE-ROMÂNĂ - ZI – Anul al III-lea, sem. II
MODUL POSTUNIVERSITAR – Sem. II

Titular curs: Prof.univ.dr. Dumitru Ivănuș

PROGRAMA ANALITICĂ

Disciplina: DIDACTICA SPECIALITĂȚII LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

I. OBIECTIVELE DISCIPLINEI

- Însușirea și aplicarea cunoștințelor și deprinderilor psihopedagogice și metodologice în toate activitățile școlare și extrașcolare la limba și literatura română în ciclurile gimnazial, liceal și universitar;
- Formarea și dezvoltarea deprinderilor de proiectare a activităților didactice la limba și literatura română: formularea obiectivelor operaționale, selectarea conținuturilor și a strategiilor didactice, proiectarea didactică a evaluării
- Formarea deprinderilor de muncă diferențiată cu elevii, de concepere și de aplicare a unor proiecte didactice ale unităților de învățare și ale lecțiilor.

II. TEMATICA CURSURILOR

1. OBIECTUL DIDACTICII SPECIALITĂȚII limba și literatura română și importanța studierii ei.

2. PROCESUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT: trăsături caracteristice (caracterul informativ sau instructiv, caracterul formativ sau educativ, caracterul bilateral și caracterul de autoreglare); principii didactice.

3. NOȚIUNEA DE CURRICULUM: în sens larg/ în sens restrâns
Curriculum Național. Componente: curriculum nucleu și curriculum la decizia școlii.
Conceptele de trunchi comun și curriculum la decizia școlii.

Locul limbii și literaturii române în structura noului plan-cadru pentru învățământul gimnazial sau liceal. Programa școlară de limba și literatura română pe cicluri de învățământ. Tipuri de discipline opționale (**la nivelul disciplinei/ la nivelul ariei curriculare/ extins/ adăugat ori integrat/ ca disciplină nouă**).

4. MANUALELE ALTERNATIVE: prezentarea detaliată a conținuturilor școlare în conformitate cu cerințele programelor școlare și cu cele metodice. Stabilirea aceluiași obiective-cadru și de referință, în vederea unei evaluări unice.

5. PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ anuală și semestrială a unităților de învățare care să cuprindă obiectivele de referință/competențele specifice, conținuturile, numărul de ore alocate, observații.

6. PROIECTAREA ȘI TEHNOLOGIA INSTRUIRII LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Obiective cadru și obiective de referință. Operaționalizarea obiectivelor lecției (cele trei condiții: comportamentul concret sau performanța, condițiile de realizare, nivelul de reușită). Taxonomii de obiective operaționale: cognitive, afective, psihomotorii.

Analiza resurselor: a) organizarea modulară în procesul didactic a conținuturilor învățării; b) dezvoltarea capacităților de învățare (cunoaștere, operațiile gândirii, accentuarea caracterului formativ al predării). Planificarea calendaristică anuală și semestrială a unităților de învățare la limba și literatura română (care să cuprindă obiectivele de referință/competențele specifice, conținuturile).

Elaborarea strategiilor didactice: a) stabilirea modalităților didactice, adică a formelor de organizare și de desfășurare a activității instructiv-educative: frontală, pe grupe, individuală; b) stabilirea tipurilor și a sarcinilor de învățare: de tip expozitiv-euristic, de tip algoritmat și de tip evaluativ); c) selectarea metodelor, a procedeelelor și a mijloacelor de învățare: relația dintre metodele tradiționale și metodele moderne în realizarea obiectivelor educaționale ale disciplinei limba și literatura română. Metode active de predare-învățare: dialogul euristic, învățarea prin descoperire, problematizarea, dezbateră, brainstorming-ul, exercițiul, analiza lingvistică, proiectul etc. Mijloacele și materialele didactice la limba și literatura română. Sala specializată/cabinetul de limba și literatura română.

Evaluarea: funcții pedagogice de constatare și de apreciere a performanțelor (funcția diagnostică), de selecționare și de clasificare a elevilor, de reglare și de perfecționare (funcția de predicție-prognosticare). Evaluarea prin intermediul obiectivelor pedagogice și formării de competențe. Operațiile evaluării: măsurarea, interpretarea și aprecierea, deciziile.

Proiectarea evaluării: formularea capacităților, evaluarea descriptorilor de performanță, aplicarea probelor de evaluare.

Modalitățile de evaluare: a) inițială (predictivă, de pornire); b) formativă (continuă, de progres); c) finală (cumulativă, sumativă, periodică).

Tipologia verificărilor orale: conversația, exercițiul, lectura, recitarea, povestirea, expunerea, rezumatul, interviul, disertația, dialogul etc.; tehnica întrebărilor și a răspunsurilor. Avantajele și limitele probelor orale.

Tipologia evaluării prin probe scrise: A. Lucrări de scurtă durată de “tip obiectiv”: a) lucrări (examinări) scurte de tip obiectiv, b) lucrări scrise de control curent (extemporalele); B. Lucrări de durată “tip probă de verificare”: a) lucrări scrise de control, b) lucrări scrise semestriale; C. Lucrări “tip examen”. Aplicații.

Elaborarea testelor și a probelor docimologice: etape și operații de respectat.

Tipuri de itemi (în funcție de modul în care se poate răspunde):

A. Item cu răspunsuri deschise: 1. de tip redactare (eseu structurat sau eseu nestructurat/liber), 2. cu răspunsuri scurte; Aplicații.

B. Item cu răspunsuri închise: 1. cu alegeri multiple (tip grilă), 2. “adevărat-greșit”, 3. pereche. Aplicații.

Tipuri de itemi (în funcție de tipul de răspuns):

A. Obiectiv: 1. cu alegere duală (adevărat/greșit; adevărat/fals; da/nu), 2. cu alegere multiplă, 3. de tip pereche. Aplicații

B. Semiobiectiv: 1. cu răspuns scurt, 2. întrebare structurată, 3. de completare. Aplicații.

C. Subiectiv (cu răspuns deschis): 1. eseul structurat, 2. eseul nestructurat (sau liber), 3. cu răspuns restrâns (rezolvarea de situații-problemă). Aplicații.

Modalități alternative de evaluare: portofoliul, proiectul, lectura suplimentară, investigația, referatul, autoevaluarea.

Evaluarea prin activități extracurriculare: reviste școlare, cercuri literare, cenacluri, excursii tematice, vizite la muzee, expoziții.

7. PROIECTAREA ȘI REALIZAREA ACTIVITĂȚILOR DIDACTICE la limba și literatura română: captarea atenției; enunțarea obiectivelor urmărite; reactualizarea și verificarea cunoștințelor, a deprinderilor și a capacităților necesare predării învățării (“verificarea ancorelor”); prezentarea conținutului și a sarcinilor noi de învățare; dirijarea învățării; conducerea procesului de învățare; asigurarea conexiunii pe parcursul învățării; evaluarea formativă a progresului școlar; asigurarea retenției și a transferului de cunoștințe; diferențierea sarcinilor de învățare pentru acasă.

8. TIPURI ȘI VARIANTE DE LECȚII la limba și literatura română.
Proiectarea lor (în gimnaziu și liceu)

1. Lecția de dobândire de noi cunoștințe la limba sau literatura română (gimnaziu, liceu); aplicații
2. Lecția de fixare și de consolidare a cunoștințelor și a deprinderilor la limba sau literatura română (gimnaziu, liceu); aplicații
3. Lecția de recapitulare și sistematizare (sinteză) la limba sau literatura română (gimnaziu, liceu); aplicații
4. Lecția de verificare și evaluare a cunoștințelor la limba sau literatura română (gimnaziu, liceu); aplicații
5. Lecția de analiză literară a unui fragment sau a unui text integral; aplicații
6. Lecția de caracterizare generală a unei opere, perioade, epoci culturale, curent literar; aplicații

9. FORME DE ÎNVĂȚARE EXTRACLASĂ ȘI ÎN AFARA ȘCOLII: **excursia de studiu; vizita la muzee; cercul de folclor, cercul dramatic, cercul de creație (cenaclul literar), cercurile științifice ale elevilor;** medalionul literar, serata literară, șezătoarea literară, seara muzical-literară, procesul literar, concursul literar; **organizarea de simpozioane și de sesiuni de comunicări științifice; editarea de reviste școlare.**

10. STRATEGII ȘI TEHNICI DE PREDARE-ÎNVĂȚARE privind:

- formarea, dezvoltarea și consolidarea deprinderilor ortografice și ortoepice;
- îmbinarea analizei gramaticale cu cea stilistică;
- exprimarea orală și scrisă;
- receptarea și utilizarea textului literar în predare-învățare;
- formarea deprinderilor de a realiza diferite tipuri de compoziții/compuneri (rezumatul, povestirea, analiza literară și comentariul literar); caracterizarea de personaj; recenzie; paralela; sinteza; eseul structurat și nestructurat; texte cu destinație oficială);
- formarea de competențe de analiză critică (discutare, evaluare și autoevaluare) a compozițiilor/compunerilor școlare;
- studierea noțiunilor de teorie literară;
- îmbogățirea, fixarea și activarea vocabularului elevilor (în gimnaziu și liceu);
- studierea limbii române în liceu;
- utilizarea corectă a limbii române în variate situații de comunicare: activitatea diferențiată cu elevii;
- utilizarea manualului școlar.

III. EVALUAREA STUDENȚILOR

Forma de examinare – **colocviu**

Stabilirea notei finale (**procentaje**):

Pentru ZI - răspunsurile la colocviu – 60%

- activități aplicative (proiecte didactice) – 20%

- teste pe parcursul semestrului – 20%

Pentru ID - răspunsurile la colocviu – 50%

- lucrare practică - Referat. Analiza critică (evaluarea) unei programe școlare în uz/unui manual școlar în uz (la alegere) – 50%

IV. BIBLIOGRAFIE MINIMALĂ

1. Bărboi, Constanța (coord.), *Metodica predării limbii și literaturii române în liceu*, EDP, București, 1983
2. Cerghit, Ioan, *Metode de învățământ*, ed. a II-a, EDP, București, 1997
3. Cerkez, Matei (coord.), *Comunicare și gramatică în exerciții*, Ed. Paralela 45, București, 2003
4. Consiliul Național pentru Curriculum(CNC)/MEN, *Curriculum Național pentru învățământ obligatoriu. Cadru de referință*, Ed. Corinit, București, 1998
5. CNC/MEN, *Curriculum Național. Planuri-cadru pentru învățământul preuniversitar*, Ed. Corint, București, 1999
6. CNC/MEN, *Spre un nou tip de liceu – un model de proiectare curriculară centrat pe competențe*, în “Curriculum Național. Programe pentru clasa a X-a”, Ed. Humanitas Educațional, București, 2000
7. CNC, *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor de limba și literatura română, învățământ primar și gimnazial*, Ed. Aramis, București, 2002
8. CNC, *Ghid metodologic. Aria curriculară LIMBĂ ȘI COMUNICARE, liceu*, Ed. Aramis, București, 2002
9. Duțu, Olga, *Dezvoltarea comunicării orale la copii*, Ed. Europolis, Constanța, 1997
10. Ezechil, Liana, *Prelegeri de didactică generală*, Ed. Paralela 45, București, 2003
11. Goia, Vistriean, Drăgătoiu, Ion, *Metodica predării limbii și literaturii române*, EDP, București, 1995
12. Ilinca, Șt. M., Drujiniu, Victor, *Limba și literatura română. Text și context. Romanul*, Ed. Altamira, București, 2003
13. Ionescu, Miron, Chiș, Vasile, *Strategii de predare și învățare*, Ed. Științifică, București, 1992
14. Ivănuș, Dumitru și colab., *Metodica predării limbii și literaturii române în gimnaziu și liceu*, Ed. Limba Română, Chișinău, 1999
15. Ivănuș, Dumitru, *Proiectarea didactică la limba și literatura română*, Ed. Universitaria, Craiova, 2002
16. Joița, Elena, *Didactica aplicată*, Ed. Gh. Alexandru, Craiova, 1994
17. Joița, Elena, *Educația cognitiv. Fundamente. Metodologie*, Ed. Polirom, Iași, 2002
18. Joița, Elena, Ilie, Vali, Frăsineanu, Ecaterina, *Pedagogie – educație și curriculum*, Ed. Universitaria, Craiova, 2003

19. Maciuc, Irina, *Pedagogie. Formarea continuă a cadrelor didactice*, Ed. Omniscope, Craiova, 1998
20. Maciuc, Irina, *Repere ale instruirii*, EDP, București, 2002
21. Marinescu, Valeriu, *Metodica predării limbii și literaturii române*, Editura Fundației Române de Măine, București, 2004
22. Nuță, Silvia, *Metodica predării limbii și literaturii române în clasele primare*, Ed. Aramis, București, 2000
23. Pamfil, Alina, *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Ed. Paralela 45, București, 2003
24. Parfene, Constantin, *Metodica studierii limbii și literaturii române în școală. Ghid teoretico-aplicativ*, Ed. Polirom, Iași, 1999
25. Postelnicu, Constantin, *Fundamente ale didacticii școlare*, Ed. Aramis, București, 2002
26. Serviciul Național de Evaluare și Examinare (SNEE), *Capacitate 2001. Modele de subiecte*, Ed. ProGnosis, București, 2001
27. Stan, Mihail (coord.), *Ghid de evaluare. Limba și literatura română*, Ed. Aramis, București, 2001
28. Stoica, Adrian (coord.), *Evaluarea curentă și examenele. Ghid pentru profesori*, Ed. ProGnosis, București, 2001
29. Stoica, Adrian (coord.), *Criterii de votare pentru clasa a VIII-a*, Ed. Sigma, București, 2004